

2015
JAAR VAN DE LAW'S

ZUIDERZEEPAD

LAATSTE
AFLEVERING

2015: Jaar van de LAW's

Op Pad roept 2015 uit tot het 'Jaar van de LAW's'. LAW staat voor Lange-Afstand-Wandelpad. Nederland telt veertien van deze paden, die kriskras door het land lopen en de mooiste stukjes aandoen. Bos, heide, rivierlandschappen, duinen, polders, maar ook historische steden en dorpen. Een jaar lang volgen we de wit-rode markeringsen om te zien hoe mooi Nederland al wandelland is. Loop je mee?

Voor deze laatste aflevering van '2015, jaar van de LAW's' loopt
Op Pad hartje winter drie dagen lang over het Zuiderzeepad. Van
waar Klaas Bording stierf tot waar Antje ten Wolde werd geboren.
Waar dat was en wie dat waren? Lees en jij zult weten!

ZUIDERZEEPAD (LAW 8)

Het Zuiderzeepad (LAW-8) is een 400 km lange wandeling rond het 'Gouden Hart van Nederland', van Enkhuizen via Amsterdam naar Stavoren. Cultuurhistorisch rijk, dankzij steden & stadjes als o.m. Hoorn, Volendam, Muiden, Spakenburg, Elburg, Kampen en Vollenhove.

maar zeker ook qua natuur, dankzij onder meer het IJsselmeer, Waterland, Witte Zand en de Weerribben. Meer over het complete pad lees je in het interview a/h eind van dit artikel en op zuiderzeepad.nl. Wij liepen drie dagen: Vollenhove - Ossenijl (20 km), Ossenijl - Lemmer (30 km) en Lemmer - Sloten (17 km).

'Hier! Hier is het graf!', roept Bart. Sneeuw zwaait over de zerken van de grafakker van Vollenhove. Lang, lang geleden heb ik met een oude vriend afgesproken om samen een winterwandeling te maken. Drie dagen lang over het Zuiderzeepad door voor ons - Brabanders - onbekend terrein. Te beginnen in dit monumentale stadje, dat al in 1354 stadsrechten kreeg. En ja, net vandaag valt er sneeuw uit de hemel. Toch gaan we op pad, na een mok warme koffie in palingsrokenij Konter en dit bezoek aan het kerkhof. Waarom? Het was in de winter van 1849...

VERKLEUMD EN UITGEPUT

Drie vissers uit Durgerdam, net boven Amsterdam, gingen op de bevroren Zuiderzee botkloppen. Vis vangen van onder het ijs. Toen viel de dooi in en veertien dagen lang zwakte het drielal - Klaas Boeding en zijn zonen Klaas junior en Jacob - op een beek ijs, dat steeds kleiner werd, over zee. Muiden, Enkhuizen en Urk schampend, rauwe vis etend en biddend toe god. Tot Vollenhove - vier vissers de drie in het oog kregen en aan land brachten. Maar in het oude raadshuis stierven Klaas en Klaas alnog - verkleumd en uitgeput - waarna ze werden begraven. Alleen Jacob keerde terug naar Durgerdam.

Er is ook een boek - 'Veertien dagen op een jachten' van S. Abramson - uit 1898 waarvan ik op weg naar Vollenhove de eerste drie hoofdstukken heb voorgelezen. We zijn nu dus bij hoofdstuk IV - 'Een vreselijke zondag' - maar de zerk die nu zwijgend voor ons staat, verklaapt al de afloop van het verhaal. Toch verder vertellen hoort', zegt Bart, terwijl hij een sneeuwvlok uit zijn oog wrijft.

stukken hardop heb voorgelezen. We zijn nu dus bij hoofdstuk IV - 'Een vreselijke zondag' - maar de zerk die nu zwijgend voor ons staat, verklaapt al de afloop van het verhaal. Toch verder vertellen hoort', zegt Bart, terwijl hij een sneeuwvlok uit zijn oog wrijft.

'DE DIEK IS DEUR!'

We draaien ons om. Tussen de Grote Sint Nicolaaskerk - ooit een baken voor schepen op de nu verdwenen zee - en de haven door lopen we naar het dijkpad richting Blokzijl, ook alweer zo'n monumentaal vestingsstadje, zes kilometer verderop. Zoals onze welvaart op olie drijft, zo stutte de Gouden Beuw op turf. De brandstof werd in de 16e en 17e eeuw uit De Wieden en Weerribben gestoken en via kanalen naar Blokzijl, toen een zeehaven, vervoerd. Mede door de vijftig tot honderd turfschepen die dagelijks naar Amsterdam voeren, was het destijds daar elke dag Sail. Maar vandaag gebeurt er weinig in Blokzijl. Zelfs het sneeuwen is gestopt. Een eenzaam kanon bewaakt de oude havenkorn. Maar waarom? Geen mens te zien. Oh ja toch, uit een 17e-eeuws huis schuifelt een gerimpelde grijsaard. 'Dat kanon? Dat knakt als 't water te hoog staat. Een schot betekent: gevaar. Drie schoten: de dijk is deurt! Maar ik heb dat nooit heurt hoor. Wat zegt u? Koffie? Hotel Weide, op de Zeedijk. Doeil! 'Bedankt!'

DE DAPPERSTRAAT

NATUUR IS VOOR TEVREDENEN OF LEGEN.
EN DAN: WAT IS NATUUR NOG IN DIT LAND?
EEN STUKJE BOS, TER GROOTTE VAN EEN KRANT,
EEN HEUVEL MET WAT VILLAATJES ERTEGEN.

GEEF MIJ DE GRAUWE, STEDELIJKE WEGEN,
DE IN KADEN VASTGEKLONKEN WATERKANT,
DE WOLKEN, WOIT ZO SCHON DAN ALS ZE, OMRAND
DOOR ZOLDERRAMEN, LANGS DE LUCHT BEWEGEN.

ALLES IS VEEL VOOR WIE NIET VEEL VERWACHT.
HET LEVEN HOUDT ZIJN WONDEREN VERBORGEN
TOT HET ZE, OPEENS, TOONT IN HUN HOGEN STAAT.

DIT HEB IK BIJ MIJZELVEN OVERDACHT,
VERREGEND, OP EEN MIEZERIGEN MORGEN,
DOMWEG GELUKKIG, IN DE DAPPERSTRAAT.

'VOORGOED VOORBIJ'

Hotel Weide blijkt echter niet meer te bestaan. Of toch wel, maar het heet nu Café Van Ens. In de donkerbruine gelagkamer bekijken we onder 'De Woeste Zee', een schilderij van Teunis Coers, de route die voor ons ligt. Over graskade en schelpenpad naar Baarlo, een buurtschapje (42 inwoners) op terpen, en dan door de Baarlingerpolder naar Nederland, een gehucht (26 inwoners) in Nationaal Park de Weerribben.

Een uur later, in Nederland, waar de Rietweg de Roomsloot kruist, zegt Bart: 'Het is niet ver meer naar Muggenboet.' 'Heel fijn, maar wij moeten naar Kalenberg. Nog vijf kilometer.' Mooie kilometers. Langs de Wetering en de Kalenbergergracht. Veenland, rijk aan riet, moerasbos en tralven. Met sloten, peggaten en houten vervenershuisjes, waarin ooit de turfsteekers woonden, ploeterend voor een karig bestaan, maar die nu sprookjesachtig aandoen, strak in de lak en met aangeharkte tuintjes, waarin we winterjaarmijn, toverhazelaars en zelfs een palmboomje spotten.

J.C. Bloem, de dichter van De Dapperstraat, sleet hier in Kalenberg zijn laatste dagen, tot hij in 1966 overleed', weet Bart. 'Iets verderop ligt hij begraven, in Paasloo, met op zijn graf de woorden: Voorbij, voorbij, o en voorgoed voorbij.'

Wij stoppen er ook mee. Voor vandaag althans. Bij B&B de Imme, midden in de Weerribben, alwaar Marjo een tongstrelende maaltijd op tafel zet en manlief Wim des avonds met ons naar de sterren staart. 'Kijk, daar fonkelt de Draak, tussen de Grote en de Kleine Beer. En daar: een satelliet in de steelpan!'

DE WILDEMAN

In hartje Lemmer huist Herberg De Wildeman, in een pand uit 1773. Meteen af diende het als logement of herberg en in latere tijden als hotel en café-restaurant. In 1823 namen Jacob van Lennep en zijn vriend Dirk van Hogendorp tijdens hun voetreis door Nederland hun intrek, nadat ze met de boot vanaf het eiland Urk hier waren gearriveerd. De volgende dag betaalden zij voor 'thee, wijn, avondeten, logies en de uitstekende bediening twee gulden per man'. Eten en slapen kan hier nog immer, doch niet meer voor voornoemd bedrag.

'EEN BAARDMANNETJE'

De volgende ochtend legt de opkomende zon een laagje goud op ons deel van de wereld. Op de Kalenbergergracht pikt een zilverzetter driftig in het ijs. Terwijl Wim twee gebakken eitjes serveert, vertelt hij: 'In de tijd dat ik in Hamburg studeerde, fietste ik af en toe tussen mijn kamertje daar en Amsterdam. Telkens trapte ik dan hier door de Weerribben. Hier wil ik later wonen, dacht ik dan elke keer.' We nemen afscheid en lopen via Ossenzijl Friesland in. Langs de klokkenstoel van Spanga en café De Verhandel - 'Ja duwen! De deur klemt een beetje.' -, al in 1794 gebouwd als een café-logement voor passerende reizigers. En schampen we Scherpenzeel, het dorp waar in 1615 Pieter de Wits van landje-pik speelde. Veertig jaar later bestierde hij Nieuw-Amsterdam, de kolonie die hij - weer iets later, in 1664 - aan Engeland moest geven en vanaf toen New York ging heten.

Wij gaan verder via Munnekebuursen en het natuurreservaat Rottige Meenthe. En daarna over De Deraai aan de Scheene en, na een dom navigatiefoutje, dwars door het rietland van Polder Brandemeer ('Sst! Kijk en luister, daar zit een baardmannetje!'). Met een pontje steken we de Tjonger over en niet lang daarna komen we eerst in Echternabrug terecht en dan op de oever van het Tjeukemeer. Daar valt de schemering, zodat we Lemmer in het donker bereiken. In de haven hebben we twee hutten gereserveerd in De Zeven Wouden, een klipper uit 1898. Maar voor we gaan slapen, lopen we eerst nog over de Zeesluis - de poort van zowel Friesland als het hart van Lemmer - naar Pizzeria La Gondola voor een bord zwarte tagliatelle met rivierkreeftjes.

Bart, met volle mond: 'Blijft 't toch een beetje nautisch hè?'

BÛTEN FERWACHTING

Over de IJsselmeeroever, en door de zure lucht van een kolonie kakkende aalscholvers heen, lopen we de volgende ochtend naar het Ir. Woudagemaal. Werelderfgoed, gebouwd tussen 1917 en 1920, waar we over de drempel stappen voor 'Een magistrale beleving van stoom, architectuur en water!'

Weer buiten stormen we westwaarts, met wijds uitzicht over IJsselmeer en Snel Bank, een vogelrijke zandplaat. Groepen ganzen klapwiekken gakkend over ons heen. Staande op de dijk, met 'Veertien dagen op een ijschoot' in de hand, lees ik hardop voor: 'De mist trok snel weg. In mar zilverlicht lag de Zuiderzee rond hen. Wat een aanblik!' Niet veel later buigen we bij het Jaatskerkje, een klein Joods kerkhofje in het niets, noordwaarts. Nog zes kilometer naar Sloten. Over de Bonnebrekkerwei en het Fijldmanspaad. Sluisje over, bij de molen links en dan...

Bart: 'Sloten, vestingstadje, kleinste der Elf Steden. Eigenlijk is het niet meer dan één grachtje, de Heerenwal, omzoomd door lindenbomen en met wat zijstraatjes.'

'Maar die gevels getuigen van glorie. In de 18e en 19e eeuw floreerde de Friese boterhandel op Engeland, via Sloten en de Zuiderzee. En... hier is Anrij ten Wolde geboren!'

'Wie was dat?' wil Bart weten.

'Mijn oma. Zonder haar waren wij hier nu niet geweest.'

Vanachter twee kelkjes Berenburg vat Bart drie dagen Zuiderzeepad koet samen: 'De grote Bloem zei het al, alles is veel voor wie niet veel verwacht, maar dit was buiten verwachting veel.'

'Klopt', zeg ik, een blaartje afplakkend, 'maar nu is het voorbij, voorbij, o en roegood voorbij.' ☺

WIN DE GIDS OF ONTVANG 25% KORTING

Op Pad mag vijf exemplaren weggeven van de gids van het Zuiderzeepad. Mail naar oppad@nwb.nl om kans te maken [over de uitslag wordt niet gecorrespondeerd]. Daarnaast ontvang je als lezer 25% korting op de aanschafprijs mits je de gids bestelt via wandelnet.nl/oppadaanbieding. De verzendkosten zijn dan ook gratis. Kortingscode: LAWB.

3 prachtige plekken voor de nacht

- BGG De Immo: Oudeweg 113, 8376 HS Ossenzijl, tel: [0561] 76 90 14. Midden in de natuur van N.P. Weerribben-De Wieden. Huren van fiets-, kano- en of fluisterboot is mogelijk. Niet als een 'sterrenarrangement', met zicht op het heetel. Slapen & ontbijt vanaf € 35 p.p. Informatie: www.bb-de-immo.nl.
- De Zeven Wouden: knusse klipper met 7 hutten. Licht vaak in Lemmer, maar soms ook in Workum, op het IJsselmeer of op de Waddenzee. Meezeilen kan ook. Slapen & ontbijt vanaf € 35 pp. Informatie: www.zeven-wouden.com of mail met schipper Janine: dezevenwouden@gmail.com.
- Hotel-Pension Stedswijk: sfeervol onderkomen in het

Het Ir. Woudagemaal.

SMAAK TE PAKKEN?

Doe net als Hans Wortel (53) en loop het Zuiderzeepad in zijn geheel, zoals Hans met zijn wandelvrienden ('de Pelgrimbooppers') in negen weekenden deed.

Hans: 'Het Zuiderzeepad is meer dan het lopen over een dijk! Tijdens het wandelen van de 440 kilometers van deze LAW maak je kennis met de vele karakteristieken van het Hollandse landschap. Beginnend in Enkhuizen krijg je een beeld van de rijkdom van de Gouden Eeuw door de prachtige huizen in straatjes, aan pleintjes en kades van oud-Hollandse stadjes zoals Hoor, Edam, Monnikendam en uiteraard de stad Amsterdam. Vervolgens kun je genieten van het Gooise landschap met Mulden en Naarden-vesting als stedelijke hoogtepunten. De bos- en zandgronden van de Veluwe worden afgewisseld met stadse juweeltjes zoals Elburg en Kampen. Hoewel de natuur in het Nationale Park De Weerribben één van de hoogtepunten is van het Zuiderzeepad zijn Vollenhove en Blokzijl verrassende elementen in het vinder zo Hollandse landschap. Zuidoost-Friesland is zeker niet alleen schaatsend en zellend de moeite waard. Opvallend in Gaasterland zijn de klifkusten met Mirnakerklif en Rode klif. En natuurlijk met mooie plaatsen als Lemmer en de steden Sloten en Stavoren. Hier bevindt zich ook Laaxum, de kleinste Zuiderzeehaven. De dijk en het huidige IJsselmeer zijn verbindende schakels die de vele pastjes aaneenrijgen. Wij hebben deze LAW als groep met de wat merkwaardige naam 'De Pelgrimbooppers' in negen weekenden gelopen. Elk weekend liepen er zo'n vijf tot acht personen mee. In de stromende regen de Polder van Eemnes doorkruisend bleek het Open Monumentendag te zijn. Niet alleen was een rondleiding in het oude Gemaal van Eemnes waar de route langsloopt het resultaat, maar ook koffie en een gevulde koek in een verwarmde ruimte! Het overnachten maakt de wandelbeleving extra bijzonder. Als het even kan, kampeert de wandelgroep. Is het weer er niet naar, dan bieden Vrienden op de Fiets of eenvoudige hotels een prima alternatief. Bijna alle plaatsen met een haven aan het IJsselmeer hebben de mogelijkheid om te kamperen. Daar heeft de wandelgroep dan ook dankbaar gebruik van gemaakt. De avonduren leveren altijd weer verrassingen op. Zo hadden wij het geluk dat de band 4-Tuize Matroze tijdens de overnachting in Heerkerk 't IJsselmeer te Oosterleek optrad. Een heerlijke avond waar we goede herinneringen aan hebben. Tijdens het verblijf in de jachthaven van Naarden wilde de wandelgroep daar wat gaan drinken, maar het restaurant ging sluiten. Spontaan werden er gratis fietsen aangeboden, zodat de drankjes in Naarden-vesting konden worden genuttigd. Vriendelijke mensen in de haven van Naarden! Overnacht je toevallig in Oldebroek en ben je liefhebber van speciale bieren, neem die vooral mee in je rugzak want de kroegen aldaar bieden alleen bier van een bekend Nederlands merk. En dan is het pad in Stavoren ten einde. Je kunt hier de veerboot naar

Eindrapport DRIEDAAGS TRAJECT

LANDSCHAP: 9. De route rijgt beschermde stads- & dorpsgezichten, natuurreservaten, een Nationaal Park, vele rijksmonumenten en werelderfgoed aan. Wat wil je nog meer?

PADEN: 8. Hartje zomer zal het druk zijn op de paden in De Weerribben, waarop ook gefietst mag worden, en langs het Tjeukemeer. Maar daar hadden wij dus geen last van.

EINDCIJFER 8,5.

